

Pro Accesibilitate Pro Incluziune Pro Democrație

Subiecte de interes special:

- Cum GHIDUL ALEGATORULUI poate asigura participarea egală a tuturor cetățenilor în procesul democratic?
- Apel către Concurenții Electoralii: Asigurați informații accesibile pentru persoanele cu dizabilități !
- Interviu cu Ion Ciobanu: „Fundamentul democrației unei țări îl constituie alegerile libere și corecte”
- 11 Candidați înregistrați la alegeri prezidențiale 2024
- 5 modalități de a asigura DREPTUL LA VOT al persoanelor cu dizabilități
- „Conferințele Accesibilității. Bune practici de incluziune a persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană”
- Curiozități despre alegeri - lucruri mai puțin cunoscute despre procesul electoral în lume
- VOX POPULI: „Votez pentru că...”
- Exemple de bune practici

Fă-ți auzită opinia la urnele de vot!

Sursa foto: <https://ipre.md>

„Această publicație este editată cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opinia Asociației Promo-LEX și a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).”

Cum GHIDUL ALEGĂTORULUI

poate asigura participarea egală a tuturor cetățenilor în procesul democratic?

Ghidul Alegătorului este elaborat de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova și este dedicat alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumului republican constituțional din **20 octombrie 2024**. Informațiile cuprinse oferă o imagine de ansamblu asupra întregului proces electoral și conțin noțiuni, prevederi legale, aspecte tehnice și organizatorice specifice alegerilor ce se vor desfășura la 20 octombrie 2024.

Existenta unui Ghid al Alegătorului în format audio, Braille sau în limbaj ușor de citit și înțeles, are rolul de a face informațiile despre procesul electoral accesibile pentru toți cetățenii, în special pentru persoanele cu dizabilități sau cu dificultăți de lectură.

Iată ce înseamnă fiecare format:

Format audio: Informațiile sunt prezentate sub formă de înregistrări audio, ceea ce permite persoanelor cu deficiențe de vedere sau celor care preferă să asculte să înțeleagă mai ușor procesul electoral.

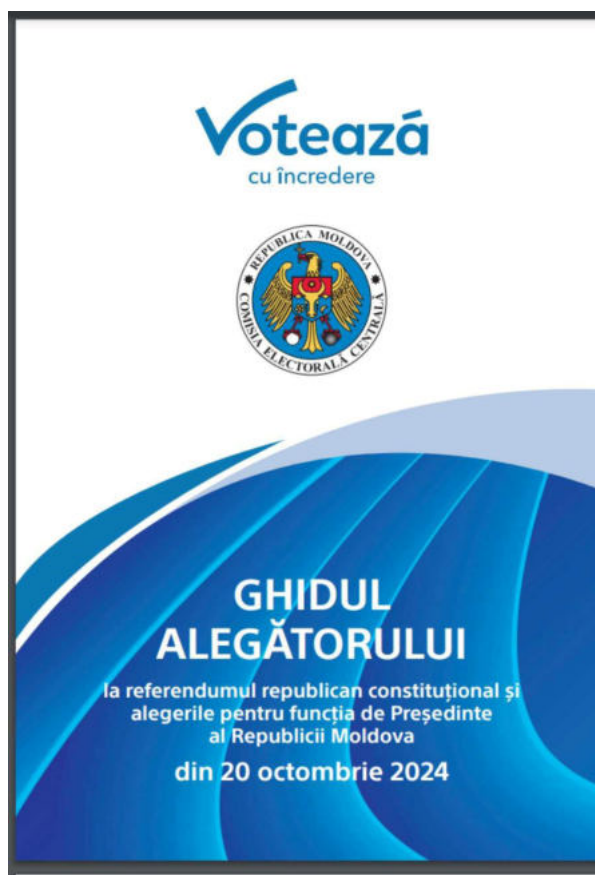
Braille: Acest format permite persoanelor nevăzătoare să citească prin atingerea punctelor ridicate. Un ghid în Braille le oferă acces direct la informații esențiale despre vot, candidați și proceduri.

Limbaj ușor de citit și înțeles: Acest tip de ghid folosește un vocabular simplu și fraze scurte, evitând jargonul complex, astfel încât să fie accesibil și celor cu dificultăți de învățare sau celor care nu au un nivel ridicat de educație.

În concluzie, aceste formate sunt esențiale pentru a asigura participarea egală a tuturor cetățenilor în procesul democratic.

Sursa:

https://a.cec.md/ro/alegeri-2024-ghidul-alegatorului-16494_111320.html

Apel către Concurenții Electorali: Asigurați informații accesibile pentru persoanele cu dizabilități !

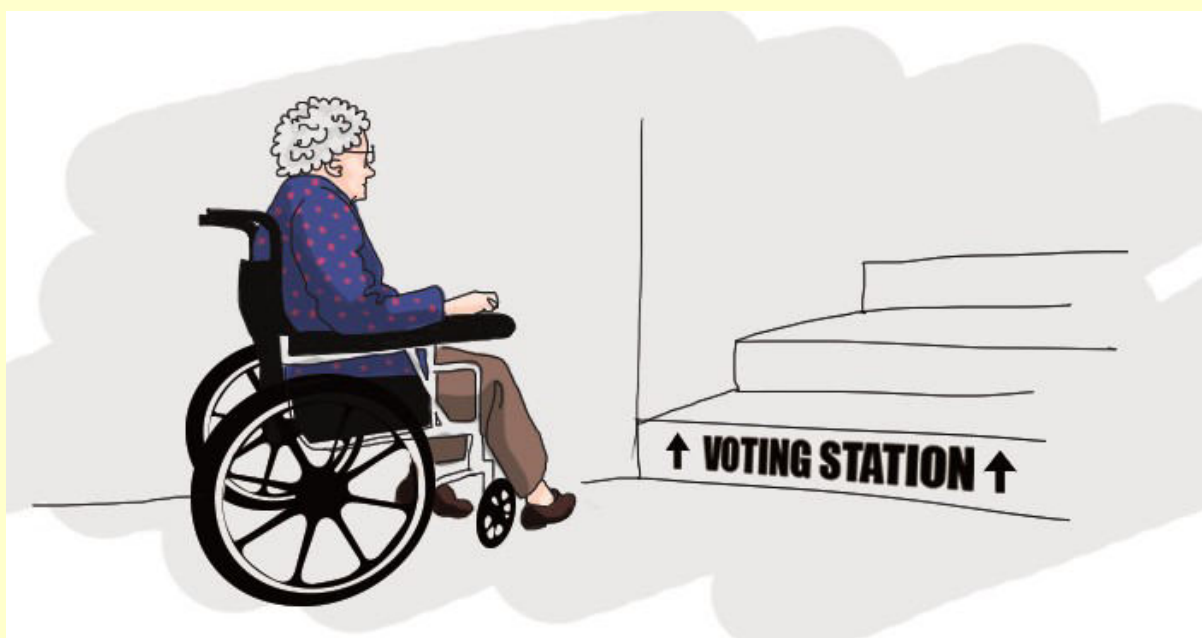
Dragi candidați,

Într-o democrație sănătoasă, fiecare voce contează, iar accesibilitatea este esențială pentru a ne asigura că toți cetățenii, inclusiv persoanele cu dizabilități, pot participa activ în procesul electoral. Vă încurajăm să faceți din accesibilitate o prioritate în campaniile voastre.

Vă solicităm să oferiți informații clare și ușor de înțeles, disponibile în formate adaptate (audio, Braille, limbaj simplu) și să vă asigurați că evenimentele și resursele voastre sunt accesibile tuturor.

Prin angajamentul vostru, puteți contribui la o societate mai incluzivă și la o democrație în care fiecare cetățean se simte reprezentat și valorificat.

Vă mulțumim pentru sprijinul vostru în crearea unui mediu electoral deschis pentru toți!

Sursa foto:

<https://www.edf-feph.org/newsroom-news-european-disability-movement-demands-right-vote-2019/>

Ion Ciobanu, doctor în politologie: „Fundamentul democrației unei țări îl constituie alegerile libere și corecte”

„Într-o lume în continuă schimbare, conceptul de alegeri libere și corecte rămâne esențial pentru funcționarea democrațiilor. Asigurarea că fiecare vot contează și că procesul electoral este transparent și corect este responsabilitatea fiecăruia dintre noi.”- spunea Ion Ciobanu la una din conferințele științifice dedicate acestui subiect.

Care sunt principalele elemente care ar trebui să susțină promovarea valorilor fundamentale ale democrației într-o țară?

În primul rând educația civică joacă un rol crucial în pregătirea cetățenilor pentru a participa activ la viața democratică. Campaniile educaționale care explică drepturile alegătorilor și importanța votului pot ajuta la creșterea conștientizării. Organizarea de ateliere și sesiuni informative în comunități poate aduce un plus de valoare, oferind oamenilor instrumentele necesare pentru a înțelege procesul electoral. De asemenea, transparența este cheia în construirea încrederii în sistemul electoral. Accesul liber la informații despre candidați, partide și proceduri ajută la evitarea suspiciunilor de fraudă. Implementarea unor platforme online unde cetățenii pot verifica informațiile legate de alegeri poate îmbunătăți semnificativ procesul.

Care este rolul observatorilor independenți în acest proces?

Observatorii independenți desigur că joacă un rol esențial în monitorizarea alegerilor. Aceștia asigură că alegerile sunt desfășurate conform standardelor internaționale. Organizațiile non-guvernamentale și observatorii internaționali pot oferi o evaluare obiectivă a procesului electoral, contribuind la prevenirea abuzurilor sau a altor încălcări. Rețelele sociale și mass-media la fel sunt instrumente puternice pentru promovarea alegerilor libere. Campaniile de conștientizare care subliniază importanța participării alegătorilor pot încuraja o implicare mai activă din partea comunității. Evenimentele publice, cum ar fi dezbaterile și forumurile, pot stimula dialogul între cetățeni și candidați.

Ce măsuri suplimentare ar putea fi implementate pentru a asigura accesibilitatea procesului electoral pentru toate grupurile sociale?

Toate grupurile sociale, inclusiv minoritățile etnice și persoanele cu dizabilități, trebuie să aibă acces la informații accesibile. Ghiduri în format audio, Braille sau în limbaj ușor de citit ajută mult la creșterea accesibilității. Implicarea comunităților diverse în procesul electoral poate îmbogăți democrația. Promovarea alegerilor libere și corecte este o responsabilitate comună. Prin educație, transparență, observație și implicare activă, putem contribui la construirea unei democrații mai sănătoase. Fiecare dintre noi are puterea de a face o diferență – să ne facem auziți și să ne asumăm rolul în procesul electoral!

Igor Meriacre: „Am fost primul utilizator de scaun cu roțile care a lucrat la o secție de votare”

Marea Britanie este o țară accesibilă pentru toate categoriile de persoane cu dizabilități, inclusiv pentru utilizatorii de scaune cu roțile.

Aici, persoanele cu mobilitate redusă au nu doar drepturi, ci și acces la toate serviciile sociale și de sănătate. Dacă mergi undeva să te blimbi, poți găsi locații accesibile, cu grupuri sanitare accesibile, ceea ce cu părere de rău deocamdată nu este în Moldova, dar sper că se va întâmpla în viitor.

O idee benefică pentru a determina persoanele cu dizabilități să voteze, așa cum am văzut aici, este votul în plic. Cu cel puțin două săptămâni înainte de ziua alegerilor, o persoană cu dizabilități primește prin poștă un plic special sigilat care conține instrucțiuni despre cum să completeze buletinul de vot, toate informațiile despre candidați, apoi persoana doar pune semnul votat pentru candidatul respectiv în plicul care a fost trimis în avans și îl depune la oficiul poștal.

Toate secțiile de votare care se deschid în timpul alegerilor locale și generale din Regatul Unit sunt accesibile, deoarece acestea sunt de obicei situate în centre comunitare, iar legea nu le permite să se deschidă într-un loc inaccesibil.

Am participat activ la alegerile organizate în Republica Moldova. Avem de mers aproximativ 2,5 ore cu mașina până la Northampton, noi moldovenii ne ajutăm între noi și apoi cu mașina și în acest an putem merge să votăm 4-5 persoane și să participăm activ la viața socială a Republicii Moldova.

Aș putea să mă laud un pic - am fost prima persoană în scaun cu roțile care a lucrat ca membru al secției de votare aici din 2014 până în 2018. Astfel, am demonstrat că persoanele cu dizabilități pot participa activ nu doar venind la secția de vot pentru a vota, dar și prin participare în calitate de observator sau membru al comisiilor.

Moldova are nevoie de vocea noastră! Fiind în alte țări, avem ocazia să vedem multe alte experiențe pozitive care ar putea schimba viața socială a republicii noastre, de exemplu, mulți moldoveni cu care comunicăm și-ar dori să revină în Moldova la un moment dat, dar acest lucru depinde de situația politică și socio-economică din țară, și atunci pot spune că prin participare activă, noi, cei care am plecat peste hotare, trebuie să ne exprimăm votul pentru a ajuta Moldova să aleagă o cale democratică și să meargă înainte.

Unsprezece candidați înregistrați la alegeri prezidențiale 2024

La 20 octombrie 2024 vor avea loc alegerile președintelui Republicii Moldova, care reprezintă cel de-al cincilea scrutin prezidențial de la declararea independenței. Cetățenii vor alege șeful statului – garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării. Pentru a fi declarat valabil, la scrutin trebuie să participe cel puțin 1/3 din numărul alegătorilor înscriși în listele electorale.

Pentru scrutinul prezidențial din 20 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală a înregistrat 11 concurenți electorali din 13 grupuri de inițiativă care au colectat semnături pentru susținerea candidaților la funcția de președinte al Republicii Moldova. Înregistrarea lui Igor Munteanu, candidatul Coaliției pentru Unitate și Bunăstare, a fost respinsă din cauza numărului insuficient de semnături valide, iar Alexandru Arseni, desemnat de adunarea cetățenilor, nu a depus cererea la CEC.

Nr. ↕	Concurent electoral	↕ Slogan electoral	
1	 Alexandr Stoianoglo Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	Dreptate pentru toți	
2	 Maia Sandu Partidul Acțiune și Solidaritate	Maia Sandu pentru Moldova 🇲🇩	
3	 Renato Usatîi Partidul Nostru	Doar pentru Moldova! 🇲🇩	
4	 Vasile Tarlev Partidul pentru Viitorul Moldovei	Dezvoltare, bunăstare, pace! 🇲🇩	
5	 Irina Vlah candidat independent	Irina Vlah – Președintele Păcii	
6	 Ion Chicu Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei	Statul este al tău!	
7	 Andrei Năstase candidat independent	Un președinte DEDICAT!	
8	 Octavian Țicu Blocul electoral "Împreună"	Împreună pentru Europa	
9	 Victoria Furtună candidat independent	Candidez pentru noi, pentru Moldova noastră nouă! 🇲🇩	
10	 Tudor Ullianovschi candidat independent	Moldova normală ești TU!	
11	 Natalia Morari candidat independent	Schimbarea aici și acum!	

Sursa:

https://alegeri.md/w/Pagina_principal%C4%83

5 modalități de a asigura DREPTUL LA VOT al persoanelor cu dizabilități

Anul 2024 este cel mai important an electoral din istorie, cu aproximativ jumătate din populația lumii eligibilă pentru vot. Însă unul din șase oameni riscă să fie exclus din procesul democratic. Votul este un drept fundamental pentru toți adulții, dar este un drept adesea negat persoanelor cu dizabilități.

Cercetările au arătat că persoanele cu dizabilități sunt „mult mai puțin susceptibile să voteze decât ceilalți cetățeni”. În multe țări africane, există „multe și diverse bariere”. Acestea includ secții de votare inaccesibile, informații indisponibile în limbajul semnelor sau în Braille și excluderea socială. Fiecare adult are dreptul de a vota. Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (UNCRPD) garantează drepturile persoanelor cu dizabilități de a vota și de a candida în alegeri.

Iată **cinci modalități** de a asigura că persoanele cu dizabilități au acces egal la vot:

1. Comisiile electorale, partidele politice și decidenții guvernamentali ar trebui să interacționeze direct cu OPD pentru a crea încredere și înțelegere reciprocă înainte de convocarea alegerilor. Pe propriul site web, comisiile electorale ar trebui să ofere informații despre incluziunea persoanelor cu dizabilități în alegeri.
2. Mobilizarea deliberată a persoanelor cu dizabilități pentru a se alătura structurilor de conducere ale partidelor politice și pentru a candida, sprijină alegerile incluzive pentru persoanele cu dizabilități și contribuie la o societate mai echitabilă.
3. Autoritățile electorale pot lua măsuri proactive pentru a elimina barierele și a oferi ajustări rezonabile. Acestea includ:
  - **Funcționari electorali pregătiți** — lucrătorii din secțiile de votare ar trebui să fie instruiți în privința incluziunii persoanelor cu dizabilități. Este important să se concentreze pe modul de a comunica și a relaționa cu persoanele cu dizabilități, inclusiv cu cei care sunt cu dificultăți de auz, cum să ofere asistență, dacă este necesar.
  - **Secții de votare accesibile** — secțiile de vot ar trebui să fie clar marcate și fără bariere, inclusiv cu rampă de acces pentru persoanele care folosesc scaune cu roțile și cu locuri suficiente pentru cei cu dizabilități fizice.
  - **Buletine de vot adaptate** — toate materialele de vot ar trebui să fie disponibile în formate accesibile, inclusiv în text mare și, acolo unde este posibil, în Braille.
  - **Cabine de vot și urne adaptate** — cabinele ar trebui să fie lipsite de obstacole. Urnele de vot ar trebui să fie la o înălțime accesibilă pentru persoanele de statură mică și pentru cele care folosesc scaune cu roțile.
  - **Metode alternative de vot** — de exemplu, permiterea votului anticipat prin corespondență și inițiative precum „votul de la marginea trotuarului”.
4. Observatorii și monitorii alegerilor au responsabilitatea de a se asigura că alegerile sunt libere și corecte.
5. Jurnaliștii au, de asemenea, responsabilitatea de a se asigura că reportajele lor despre alegeri sunt incluzive și accesibile pentru persoanele cu dizabilități.

Voterez pentru că ...

Diana Jalbă, Chișinău: „Voi merge la vot pentru că îmi pasă. Știu că voi trăi în această țară mereu și doresc să prospere în toate domeniile”.

Cristina Vîrtosu, Chișinău :

„Voi merge la vot pentru că îmi doresc o țară prielnică pentru toate categoriile de oameni, indiferent de mediul social, apartenența religioasă, etnică sau persoane cu nevoi speciale. Voi merge la vot pentru că vreau salarii decente, școli, grădinițe și spitale mai bune”.

Dionisie Cucovici, Căușeni:

„Voi merge la vot pentru că mă preocupă profund prezentul și viitorul Republicii Moldova. Cred cu tărie că fiecare vot contează și că, prin alegerea mea, pot contribui la schimbarea pozitivă pe care o doresc pentru țara mea. Ca cetățean responsabil, îmi asum rolul de a influența direcția în care ne îndreptăm, având încredere că votul meu va susține lideri și politici care promovează dezvoltarea socială și economică”.

Dumitru Caraman, Anenii Noi:

„Am dreptul să votez!

Este responsabilitatea mea să-mi exercit acest drept, nu doar pentru mine, ci și pentru cei care nu au avut ocazia să o facă. Prin vot, îmi pot exprima opinia și influența direcția în care se îndreaptă țara noastră.”

Votez pentru că ...

Elena Rățoi, Chișinău:

„Voi merge la vot, pentru că de votul meu depinde viitorul parcurs al țării. Și eu vreau să decid unde va merge țara mea mai departe”.

Andrieș Tamara, Bălți:

„Voi merge la vot pentru că e important votul meu, pentru a ajuta la construirea unei societăți mai bune și mai incluzive. Fiecare vot face o diferență”!

Andrei Bulgaru, Chișinău:

„Voi merge la vot pentru că vreau să-mi fac vocea auzită și să contribui la schimbările care contează pentru comunitatea noastră. Consider că fiecare vot contează, iar participarea la alegeri este un drept pe care îl apreciez și îl folosesc cu responsabilitate. Tinerii cu dizabilități, la fel ca toți cetățenii, trebuie să fie parte activă în procesul decizional al țării”.

Doina Lesnic, Chișinău:

„Voi vota pentru că cred că este important să ne exprimăm opinia și să contribuim la deciziile care ne afectează comunitatea. Fiecare vot contează și poate aduce schimbări pozitive”.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

Toate statele UE au înregistrat progrese în ceea ce privește extinderea opțiunilor de votare pentru persoanele cu dizabilități.

AUSTRIA - În Austria, fiecare municipalitate și fiecare district al Vienei ar trebui să pună la dispoziție cel puțin o secție de votare accesibilă persoanelor cu dizabilități.

BELGIA - Votanții belgieni cu dizabilități pot să utilizeze o cabină de vot special adaptată și situată într-o zonă accesibilă. Cabina poate fi instalată chiar în exteriorul secției de votare.

BULGARIA - Comisia electorală centrală din Bulgaria pune la dispoziție, pe site-ul său web, un film care prezintă procedurile de votare pentru persoane cu dizabilități. Acest film cuprinde o traducere în limbajul prin semne.

CIPRU - Cipru a decis că dimensiunea maximă a buletinului de vot ar trebui să fie de 16x70 cm, pentru a fi mai ușor de completat.

CROAȚIA - Votanții din Croația pot să obțină un certificat care le permite să voteze la orice secție de votare. Cu ajutorul acestui certificat, persoanele cu dizabilități pot identifica secțiile de votare care oferă asistență.

DANEMARCA - În Danemarca, o marjă amplă pentru votul anticipat acordă tuturor persoanelor o perioadă între două zile și trei săptămâni pentru a-și exprima votul anticipat, la secțiile de votare desemnate. Opțiunea de a vota anticipat le este utilă în special persoanelor cu dizabilități, pentru care sunt necesare proceduri organizatorice de votare prealabile.

ESTONIA - Toți cetățenii din Estonia pot vota prin mijloace electronice.

FINLANDA - Ministerul Justiției din Finlanda plătește publicarea unui pliant în Braille, cu informații privind alegerile.

FRANȚA - Franța este unul dintre statele care permit persoanelor fără drept de vot, cum ar fi copiii, să ajute adulții cu dizabilități să voteze.

GERMANIA - Persoanele nevăzătoare din Germania pot comanda șabloane de buletine de vot însoțite de un CD care cuprinde instrucțiuni privind utilizarea șablonului și informații oficiale, în Braille, privind alegerile.

GRECIA - În Grecia, votul este obligatoriu. Autoritățile elene aplică totuși această normă cu foarte multă flexibilitate, întrucât votul obligatoriu le produce deseori un stres considerabil persoanelor cu dizabilități.

IRLANDA - Votanții care locuiesc în instituții de îngrijire pe termen lung din Irlanda pot solicita includerea pe o listă specială a votanților. Dacă le este aprobată cererea, solicitanții sunt vizitați în mod individual de membrii birourilor electorale speciale, care le colectează voturile.

ITALIA - În Italia, autoritățile locale le asigură persoanelor cu mobilitate redusă transportul către secții de votare adecvate.

LETONIA - Votanții din Letonia, la fel ca în cazul altor zece state ale UE, nu pot fi privați de dreptul de a vota, sub nicio formă.

LITUANIA - În Lituania, comisia electorală centrală pune la dispoziție o hartă online care indică cele mai adecvate secții de votare pentru votanții cu mobilitate redusă.

LUXEMBURG - În Luxemburg, votanții pot desemna inclusiv un membru al comisiei electorale ca asistent.

MALTA - În Malta, fiecare secție de votare trebuie prevăzută cu playere audio și un șablon în Braille, care include candidații și partidele de pe buletinul de vot.

POLONIA - În Polonia, se organizează „secții de votare închise” în spitale și în instituții de îngrijire pe termen lung, în care locuiesc cel puțin 15 persoane.

PORTUGALIA - În Portugalia, un vot este luat în considerare dacă indică în mod clar voința votantului, chiar dacă semnul aplicat de votant iese din casetă.

REPUBLICA CEHĂ - În Republica Cehă, se redactează un pliant cu informații generale, în diferite forme, adaptat nevoilor persoanelor cu diferite tipuri de dizabilități.

ROMÂNIA - România permite votanților să aplice un semn lângă numele candidatului, folosind o ștampilă obținută de la comisia electorală.

SLOVACIA - În Slovacia, persoanele care asigură îngrijire permanentă pentru votanții cu dizabilități pot să voteze simultan în aceeași urnă de vot mobilă.

SLOVENIA - În Slovenia, înaintea fiecărei alegeri, ministerele de resort transmit spitalelor și instituțiilor de îngrijire pe termen lung anunțuri prin care specifică câte persoane aflate în îngrijire sau pacienți își pot exercita drepturile de vot.

SPANIA - În Spania, persoanele cu dizabilități care nu se pot deplasa la oficiul poștal să solicite votul prin corespondență pot chema un notar public. Notarul emite gratuit o procură, astfel încât persoana desemnată de votantul cu dizabilități să poată îndeplini cerințele privind votul prin corespondență.

Sursa: <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-03-19-084-ro-n.pdf>

„Conferințele Accesibilității. Bune practici de incluziune a persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană”

Alianța INFONET a lansat un nou ciclu de prelegeri - „Conferințele Accesibilității”. Aceste evenimente au fost organizate la sfârșitul lunii august, în format online, pe platforma Zoom, având ca scop promovarea accesibilității și incluziunii persoanelor cu dizabilități.

Conferințele au reunit experți din Uniunea Europeană și din Țările Parteneriatului Estic, inclusiv din Polonia, Cehia, Slovacia, Spania, Estonia, Slovenia, Armenia și Georgia. Aceștia, reprezentând organizații partenere ale Alianței INFONET, au oferit perspective valoroase asupra tematicii „Bune practici de incluziune a persoanelor cu dizabilități în UE”.

Un aspect central al conferințelor a fost sublinierea importanței unui sistem de valori în care persoanele cu dizabilități se bucură de oportunități egale. Scopul acestora a fost de a împărtăși aceste bune practici cu publicul din Republica Moldova, punând accent pe standardele și normele de accesibilitate, ideile inovative și metodele de incluziune socială.

În total, au fost planificate cinci conferințe, fiecare având o durată de între 2,5 și 4 ore. Evenimentele s-au desfășurat în limba engleză, cu traducere sincron în limba română. Participanții au avut acces la un set de materiale didactice și informative, iar la finalul fiecărei conferințe, au avut oportunitatea de a adresa întrebări.

Printre primii experți invitați s-a numărat domnul Stasik Nazaryan din Armenia, Președintele Federației de Para Atletism din Armenia. Cu o experiență vastă în antrenarea sportivilor cu dizabilități și cu o participare remarcabilă la șase ediții ale Jocurilor Paralimpice, domnia sa a adus o contribuție valoroasă la discuțiile despre accesibilitate și incluziune.

Prin această inițiativă, Alianța INFONET și-a reafirmat angajamentul de a promova o societate mai inclusivă, în care drepturile persoanelor cu dizabilități sunt recunoscute și respectate.

CONFERINȚELE ACCESIBILITĂȚII Bune practici de incluziune a persoanelor cu dizabilități

Stasik Nazaryan

Președintele Federației de Para Atletism din Armenia

Antrenor al sportivilor cu dizabilități din Armenia

Participant la 6 (șase) Jocuri Paralimpice

20 August 2024

orele 13.00 – 17.00

Această activitate este organizată de Alianța INFONET, în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive pentru o democrație funcțională în Moldova”, implementat cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională.

Promo-LEX
Promovarea democrației și a drepturilor omului

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Lucruri mai puțin cunoscute despre procesul electoral în lume

Anul acesta, în 30 de state se va alege președintele, în timp ce în alte 20 de țări sunt programate alegeri legislative. Specialiștii spun că în 2024 s-ar putea contura noua ordine mondială mai ales că aproximativ 49% din populația totală a lumii va vota. Când vine vorba despre procesul de votare,

fiecare țară are propriile reguli.

- Așa se face că în **Italia** nu se votează vara,
  - în **Germania** pot vota și adolescenții care au împlinit 16 ani, în timp ce în SUA alegerile au loc întotdeauna marțea.
  - În **SUA**, cele 50 de state decid cum și când să înregistreze alegătorii, ceea ce a provocat adeseori confuzie. Doar 13 state permit înregistrarea alegătorilor chiar în ziua alegerilor.
  - În **Canada** nu există un termen-limită pentru ca cetățenii să se înscrie la vot. Alegătorii au voie să se înregistreze când ajung la urne în ziua alegerilor. Legislația electorală din multe țări europene prevede ca cetățenii să fie înregistrați ca votanți în momentul în care împlinesc 18 ani.
  - În altele, însă, așa cum este cazul **Suediei**, votanții sunt înregistrați în momentul în care își depun documentele pentru taxele fiscale datorate.
  - În unele țări, cum ar fi **Grecia, Ucraina, Columbia și India**, votanții au la dispoziție pe buletinul de vot opțiunea „Nici unul dintre cei de mai sus”.
- Peste 22 de țări din întreaga lume îi obligă pe cetățenii cu drept de vot să voteze. Cetățenii care nu votează sunt de obicei sancționați cu amenzi sau cu ore de muncă prestate în folosul comunității. Prezența la vot în aceste țări este de obicei ridicată.
- În timpul alegerilor generale din **Mexic, din 1988**, guvernul țării a pretins că toate computerele s-au blocat atunci când partidul de opoziție a fost prezentat drept câștigător. După repornirea acestora, partidul guvernamental se afla în frunte în mod miraculos. Ulterior, toate buletinele de vot au fost arse pentru a elimina dovezile fraudei.
  - În **Liechtenstein**, care este una dintre cele mai mici țări din lume, întreaga comunitate națională votează dacă cineva poate deveni cetățean, pe baza competențelor și a locurilor de muncă.

Sursa:

<https://www.libertatea.ro/>

iTrackers, dispozitive cu sintetizator de vorbire și programe informatice speciale pentru comunicare alternativă și suplimentară

Compania suedeză Tobii Dynavox este unul dintre cei mai importanți producători mondiali de tehnologii de asistență pentru persoanele cu probleme de comunicare și mobilitate. Din 2022, utilizatorii au acces la accesoriul de urmărire Deye.

I-trackerele pot fi utilizate pentru afecțiuni precum autismul, paralizia cerebrală, SLA, atrofia musculară, sindromul Rett. De asemenea, acestea sunt potrivite pentru reabilitarea persoanelor care au suferit un accident vascular cerebral, leziuni cerebrale. Sarcina pe care și-a stabilit-o Istok-Audio este de a permite fiecărei persoane, indiferent de abilitățile fizice și mentale, să comunice, să primească educație și să utilizeze tehnologiile moderne pentru viața de zi cu zi.

I-trackers ajută mii de persoane cu dizabilități să revină la o viață mai plină și mai satisfăcătoare.

Urmărirea ochilor. Controlul privirii

Tehnologia de urmărire a ochilor, care stă la baza sistemului de control al privirii, este cea mai rapidă și mai ușoară modalitate de a controla un computer pentru cei care nu își pot folosi mâinile. Un dispozitiv special de urmărire a privirii este atașat la un computer, laptop sau tabletă, iar utilizatorul poate efectua orice acțiune pe calculator - citirea de știri pe internet, vizionarea de videoclipuri, ascultarea de muzică, lucrul cu text și comunicarea pe rețelele sociale - fără asistență.

În pofida faptului că echipamentul este de înaltă tehnologie, funcționarea sa este intuitivă și ușoară pentru utilizatori, pentru familiile acestora și pentru profesioniștii care lucrează cu ei.

O viață bogată și independentă cu iTracking

Există diferite moduri de utilizare a i-tracking, care pot face viața unei persoane mai ușoară, umplând-o cu un nou sens.

Generator de vorbire și comunicare

Persoanele care nu pot vorbi și care au tulburări de mobilitate sunt limitate în capacitatea lor de a utiliza o tastatură, un mouse sau un ecran tactil în viața de zi cu zi. Însă acestea pot scrie mesaje cu iTracking folosindu-și doar ochii, iar computerul le va da apoi chiar și voce.

Acces la calculator

Mesajele pot fi trimise prin e-mail, SMS, chat sau în orice alt mod. De fapt, toate funcțiile unei tablete sau ale unui computer desktop standard bazat pe Microsoft pot fi accesate dintr-o privire. Acest lucru permite persoanelor cu dizabilități să frecventeze instituții de învățământ, să își găsească sau să își păstreze un loc de muncă, să organizeze activități de petrecere a timpului liber, să își perfecționeze abilitățile și multe altele. Sursa: <https://www.istok-audio.com/eye-tracking/>

DREPTUL DE VOT AL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

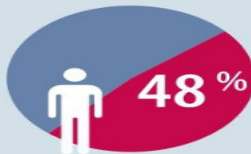
Important de știut

PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI SUNT INTERESATE DE POLITICĂ

Persoane cu dizabilități

Populația în ansamblu

Persoanele cu dizabilități care trăiesc în UE sunt foarte doritoare să participe la viața politică.

În medie, interesul lor pentru politică este mai pronunțat decât cel al populației în ansamblu.

CONVENȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI MENȚIONEAZĂ ȘI DREPTUL DE VOT

- State membre care au ratificat CDPD
- State membre care nu au ratificat CDPD

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD) garantează dreptul de a participa la viața politică.

Convenția a fost ratificată de 25 dintre cele 28 de state membre ale UE și de UE însăși.

UNELE PERSOANE CU DIZABILITĂȚI NU POT VOTA

Obstacolele în calea participării la viața politică nu au dispărut complet.

În majoritatea statelor membre există prevederi juridice care restricționează dreptul de vot al anumitor persoane cu dizabilități.

INFORMAȚIILE ONLINE SUNT ADESEA INACCESIBILE

Inaccesibile în șase state membre:
EE, FR, CY, MT, RO, SI

Accesibile în zece state membre:
CZ, DK, IE, IT, LU, AT, PT, SK, SE, UK

Parțial accesibile în 12 state membre:
BE, BG, DE, EL, ES, HR, LV, LT, HU, NL, PL, FI

Multe site-uri internet cu instrucțiuni despre procedura de votare și informații despre candidații sunt inaccesibile.

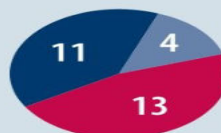
De exemplu, site-urile sunt adesea incompatibile cu cititoarele de ecran utilizate de nevăzători.

MULTE SECȚII DE VOTARE SUNT INACCESIBILE

Doar jumătate dintre statele membre au date oficiale cu privire la numărul secțiilor de votare accesibile persoanelor cu dizabilități. Aceste date arată că sunt accesibile între 2 % și 50 % dintre secții.

În 11 state membre nu există date:
BE, CZ, EL, FR, HR, IT, LU, MT, RO, SK, FI

În patru state membre există unele date neoficiale:
DK, IE, PT, UK

În 13 state membre există unele date oficiale:
BG, DE, EE, ES, CY, LV, LT, HU, NL, AT, PL, SI, SE

Mai mulți indicatori cu privire la drepturile omului: <http://bit.ly/Rltbbn>

BE: Belgia; BG: Bulgaria; CZ: Republica Cehă; DK: Danemarca; DE: Germania; EE: Estonia; IE: Irlanda; EL: Grecia; ES: Spania; FR: Franța; HR: Croația; IT: Italia; CY: Cipru; LV: Letonia; LT: Lituania; LU: Luxemburg; HU: Ungaria; MT: Malta; NL: Țările de Jos; AT: Austria; PL: Polonia; PT: Portugalia; RO: România; SI: Slovenia; SK: Slovacia; FI: Finlanda; SE: Suedia; UK: Regatul Unit

Proiectul „Alegeri libere și incluzive pentru o democrație funcțională în Moldova”

„Această publicație este editată cu sprijinul Asociației Promo-LEX, din sursele Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opinia Asociației Promo-LEX și a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).”

Promo-LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Redactori: Victoria Boțan, Mariana Țîbulac-Ciobanu, Maria Balan